

6 Yaş Çocuğu Olan Annelerin Beslenme ve Fiziksel Aktiviteleri ile Ebeveyn-Çocuk İletişimi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Examining the Relationship Between Nutrition and Physical Activity of Mothers with 6-Year-Old Children and Parent-Child Communication

Cansu KÖKEN^{id}, Kübra EREN^{id}

ÖZ

Amaç: Bu araştırmada 6 yaş çocuğu olan annelerin beslenme ve fiziksel aktiviteleri ile ebeveyn-çocuk iletişimi arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmaktadır.

Yöntem ve Araçlar: Bu amaç kapsamında araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu tabakalı örnekleme modeline göre seçilen alt, orta ve üst yaşam indeksinde İstanbul ilçelerinde ikamet eden, 2024-2025 eğitim öğretim yılında 6 yaş çocuğu olan toplam 140 çocuğun annesi oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak; Kişisel Bilgi Formu, Aile Beslenme ve Fiziksel Aktivite Ölçeği ve Ebeveynin Çocuğuyla İletişimi Ölçeği kullanılmıştır.

Sonuçlar: Annelerin sağlıklı beslenme ve fiziksel aktivite puanlarıyla ebeveyn-çocuk iletişimleri arasında pozitif ilişki saptanmıştır. Buna göre ebeveynler sağlıklı beslenme ve fiziksel aktiviteye sahip olduklarında, çocuklarıyla da iletişimlerinin daha sağlıklı olduğu yorumu yapılabilir. Bu bağlamda ailelerle beslenme ve fiziksel aktivitenin önemine ilişkin seminerler ve söyleşiler düzenlenebilir. Erken çocukluk dönemi ile ilgili çalışan sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yapılarak, bu durumun önemi hakkında toplumda bilinçlendirme çalışmaları yapılabilir.

Anahtar Kelimeler: beslenme, ebeveyn-çocuk iletişimi, erken çocukluk dönemi, fiziksel aktivite, iletişim

ABSTRACT

Purpose: This study aims to examine the relationship between the nutrition and physical activity of mothers with six-year-old children and parent-child communication.

Method and Materials: For this objective, a correlational survey model was employed as the quantitative research method. The study group was selected using a stratified sampling model and comprised 140 mothers residing in districts of Istanbul, each with a child aged six during the 2024–2025 academic year. Participants were categorised according to low, middle, and high socioeconomic status. The data collection instruments used in the study included the Personal Information Form, the Family Nutrition and Physical Activity Scale, and the Parent-Child Communication Scale.

Results: Results indicated a positive relationship between mothers' healthy eating and physical activity scores and parent-child communication. Accordingly, it can be inferred that when parents maintain healthy nutrition and physical activity habits, their communication with their children is more effective. In this context, seminars and interviews could be organised with families. By collaborating with civil society organisations involved in early childhood, awareness campaigns can be conducted within the community to highlight the importance of this issue.

Keywords: nutrition, parent-child communication, early childhood, physical activity, communication.

Sorumlu Yazar/Correspondence Author: Cansu Köken (İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi)

E-posta/E-mail: cansukoken@gmail.com

Geliş Tarihi/Received: 12.08.2025

Kabul Tarihi/Accepted: 22.11.2025

Ç. Yayınlanma Tarihi/Online Published: 30.11.2025

GİRİŞ

Beslenme, çocuğun ana rahmine düştüğü andan itibaren bireyin yaşamını sağlıklı bir şekilde sürdürebilmesi için gerekli olan en temel gereksinimlerden birisidir. Bireyin dünyaya geldiği ilk an yeni doğan muayenesinin yapılmasının ardından öncelikli ilk konu yine bebeğin yeterli ve dengeli beslenmesidir. Yeterli ve dengeli beslenme, bireylerin yaşam faaliyetlerini sürdürebilmeleri, büyüme ve gelişme sağlamaları için besinlerin farkında olarak, miktarını ve zamanını bilerek yemeleri olarak tanımlanabilir (Arslan, 2018). Yeterli ve dengeli beslenen bireylerin tam olarak potansiyellerini ortaya çıkarabilmeleri için sağlıklı bir vücut yapısına, ebeveynleri ya da bakıcıları ile doğru iletişim becerisi geliştirmelerine, güvenli aile yapısına ve erken dönemde öğrenme ortamlarına ihtiyacı bulunmaktadır (UNICEF, 2023). Erken çocukluk döneminde çocuğun tüm gelişim alanlarında gelişiminin hızlı olması dolayısıyla, düzenli beslenme alışkanlığının bu dönemde kazandırılması ilerleyen dönemlerde bireylerin daha sağlıklı bir hayata sahip olmaları açısından büyük önem taşımaktadır (Tunçeli ve Zembat, 2017; Ertürk vd, 2019). Çocuklara düzenli beslenme alışkanlığının kazandırılmasında ise ebeveynlerin tutum ve davranışları büyük rol oynamaktadır.

Yaşamı sağlıklı bir şekilde sürdürmek ve oluşabilecek hastalık risklerini en aza indirmek için düzenli beslenmeyle birlikte gelen bir diğer önemli faktör de fiziksel aktivitedir. Fiziksel aktivite, bireylerin günlük yaşamsal gereksinimi olan enerjinin harcanması ile ortaya çıkan bedensel hareketlerdir (Muslu, 2023; Tomson vd, 2007). Fiziksel aktiviteler; spor, ev işleri, günlük yaşam aktivitelerinin tümünü içermektedir. Bireyler için çocukluktan ergenliğe kadar olan dönem fiziksel aktivite alışkanlığını kazanmak ve bunu hayat boyunca devam ettirebilmek için en elverişli dönemdir. Yeterli düzey ve sürede bireylerin fiziksel aktiviteleri, vücudun iskelet ile kardiyovasküler sistemi, metabolik yapısı ve psikososyal gelişimi üzerinde olumlu etkileriyle sonraki yaşamını etkilemektedir (Sember ve diğerleri, 2020). Tüm dünyada giderek artan sağlıksız beslenme ve hareketsiz yaşam fiziksel ve ruhsal birçok soruna yol açabilmektedir (Akyol, Bilgiç ve Ersoy, 2008). Bunların en başında ise obezite gelmektedir. Çocukluk çağı obezitesi çağımızın büyük sorunlarından biri haline gelmiştir (Akalın ve İrkin, 2018). Dünya Sağlık Örgütü raporlarına göre; 2022 yılından itibaren 5-19 yaş aralığındaki 390 milyonun üzerinde çocuk ve ergenin fazla kilolu olduğu, bunların 160 milyon kadarının ise obez olduğu açıklanmıştır. 2024 yılı itibarıyla 5 yaş altı 35 milyon çocuğun ise aşırı kilolu olduğu bilgisi verilmiştir (WHO, 2025). Türkiye’de ise 2022 yılında yapılan Türkiye Çocukluk Çağı Obezite Araştırmasında (COSI-TUR), ülkemizde 6-10 yaş arası çocukların %9.9’unun obez ve %12.5’inin ise fazla kilolu olduğu raporlanmıştır (Sağlık Bakanlığı, 2022). Düzensiz beslenme ve hareketsiz yaşamın bir sonucu olan obezite, çocukluktan itibaren günlük yaşam, okul başarısı vb. birçok faktörü etkilerken yaş ilerledikçe yetişkinlik dönemlerinde kalp rahatsızlıkları, TİP 2 diyabet, hipertansiyon ve astım gibi sorunları beraberinde getirebilmektedir (İnal ve Canbulat, 2013; Koyuncuoğlu Güngör, 2014). Günlük fiziksel aktivite bu problemlere yol açmayı önlemede önemli bir faktördür. Düzenli fiziksel aktivitelere katılım çocuklara hem bedensel hem de psikolojik olarak yarar sağlamanın yanı sıra; kendini daha iyi ifade etmesini, özgüven sahibi olmasını, akranlarıyla olan iletişimlerini, istenmeyen kötü alışkanlıklardan uzak durmalarını, akademik başarılarını, sağlıklı gelişimi ve sosyalleşmelerini desteklemektedir (Orhan, 2019). Dolayısıyla obezitenin çocuklarda yol açtığı problemlerden biri de psikososyal sorunlardır. Obezite ile karşı karşıya kalmış çocuklar bedenlerini diğer çocuklara göre negatif algılar ve bununla beraber çocuklarda çeşitli iletişim sorunları meydana gelebilir, özgüven eksikliği görülebilir (Akalın ve İrkin, 2018). Aile içinde ve akran ilişkilerinde daha fazla iletişim sorunu yaşadıkları belirtilen obez çocukların okul başarılarında da düşüş yaşanabileceği ifade edilmiştir (Braet vd., 1997).

Erken çocukluk döneminde çocukların ebeveynleriyle gelişimsel çatışmalar yaşaması, ebeveynlerin iletişimlerinin tutarsız oluşu da çocuklarda aşırı yemek yeme ya da yemek yemekten kaçma gibi düzensiz davranışlara neden olabilmektedir (Deleş, 2019). Bu nedenle özellikle ebeveynlerin çocukları ile daha fazla zaman geçirmeleri ve insan ilişkileri konusunda çocuklarıyla bilinçli hareket etmeleri çocukların gelişimi açısından önem taşımaktadır (Lado ve Hart, 2002). Alanyazında yapılan araştırmalara bakıldığında; erken çocukluk döneminde saptanmış olan obezitenin bireylerin gelecek yaşamlarını da çok çeşitli alanlarda etkilediği, erken çocukluk döneminde obezite ve malnütrisyon oranlarının dönemsel olarak değerlendirildiği, obeziteye yol açabilecek ebeveyn tutum ve davranışları, çocukların yeme alışkanlıkları ve ebeveyn ihmali arasındaki ilişkinin incelendiği, obezitenin bireyin gelişimi ve eğitimi üzerindeki etkilerinin incelendiği, obezitenin genetik sendromları gibi birçok araştırmaya rastlanmıştır (Alpcan ve Arıkan Durmaz, 2015; Cabral, Soares ve Faria, 2023; Kokka, Mourikis ve Bacopoulou, 2023; Mutlu Albayrak ve Selver Eklioğlu, 2016; Onay vd, 2024; Önal vd., 2016; Tuz Yılmaz ve Özçakır, 2022; Yılmazbaş ve Gökçay, 2018). Ancak annelerin beslenme ve fiziksel aktiviteleri ile çocuklarıyla iletişimleri arasındaki ilişkinin incelendiği araştırmaya rastlanmaması araştırmanın problemini oluşturmaktadır ve bu alanda yapılan çalışmaya rastlanmamış olması araştırmayı özgün

kılmaktadır. Erken çocukluk dönemindeki bireylerin ebeveynlerini rol – model olarak hayatlarına yön vermeleri ve iletişimin birçok değişkenle ilişki olması dolayısıyla bu konuda araştırma yapılmasına ihtiyaç duyulmuştur. Bu bağlamda 6 yaş çocuğu olan annelerin beslenme ve fiziksel aktiviteleri ile ebeveyn-çocuk iletişimi arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmış olup, aşağıdaki sorulara yanıt aranmaktadır:

- Annelerin beslenme ve fiziksel aktivite ölçeğinden aldıkları puanları ne düzeydedir?
- Annelerin beslenme ve fiziksel aktiviteleri ile ebeveynin çocuğuyla iletişimi anne yaşı değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
- Annelerin beslenme ve fiziksel aktiviteleri ile ebeveynin çocuğuyla iletişimi anne eğitim düzeyi değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
- Annelerin beslenme ve fiziksel aktiviteleri ile ebeveynin çocuğuyla iletişimi anne mesleği değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
- Annelerin beslenme ve fiziksel aktiviteleri ile ebeveynin çocuğuyla iletişimi yaşam indeksi değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
- Annelerin beslenme ve fiziksel aktiviteleri ile ebeveynin çocuğuyla iletişimi arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, veri toplama süreci ve verilerin analizi alt başlıklarına yer verilecektir.

Araştırma Deseni

Bu araştırmada 6 yaş çocuğu olan annelerin beslenme ve fiziksel aktiviteleri ile ebeveyn-çocuk iletişimi arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla nicel araştırma yöntemlerinden, ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama modeli iki ya da ikiden daha fazla sayıda değişkenlerin arasındaki ilişkinin nasıl olduğu ve değişkenlerin arasında bağıllık olup olmadığını belirlemek amacıyla kullanılmaktadır (Karasar, 2023).

Çalışma Grubu

Bu araştırmada çalışma grubunun belirlenmesi amacıyla tabakalı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Tabakalı örneklemede, seçilen evren kendi içerisinde tabakalara bölünür. Her tabakadan bir örnek seçilir ve bu örneklerin birleşimi ile yöntem oluşturulur (Kılıç, 2013). Buna göre Şeker'in (2015) İstanbul Yaşam İndeksi'ni demografik bilgiler, eğitim düzeyleri, ekonomik durumlar, sağlık, sosyal yaşam ve çevre, beşeri ve sosyal sermaye göstergeleri olarak 44 göstergeye göre ayırdığı araştırması araştırmanın tabakalandırılması amacıyla kullanılmıştır. Bu göstergelere göre İstanbul ili alt, orta ve üst yaşam indeksine göre ilçelere ayrılmıştır. Bu indekslerdeki ilçelerde yaşayan, 2024-2025 eğitim öğretim yılında 6 yaş çocuğu olan annelere okul öncesi eğitim kurumlarından izinler alınarak ulaşılmış ve çalışma anlatılmıştır. Annelerin mesleklerini sınıflandırmak amacıyla da Mesleki Yeterlilik Kurumu'nun hazırlamış olduğu Türkiye Meslek Sınıflama Sistemi Kitapçığı'ndan – TMSS (2020) yararlanılarak, mesleklere kategori isimleriyle (mühendis, öğretmen, doktor vb. profesyonel meslek; tekniker, lojistik, devlet memuru vb. yardımcı meslek grupları; bankacı, muhasebe, sigortacı vb. büro hizmetleri; aşçı, kuaför, bekçi, vb. hizmet ve satış) yer verilmiştir. Gönüllü katılım sağlayan toplam 140 anne, araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur. Aşağıda Tablo 1'de çalışma grubunun demografik bilgilerine yer verilmiştir.

Tablo 1: Çalışma Grubu Demografik Bilgileri

Demografik Bilgi	f	%
Çocuk Cinsiyet		
Kız	70	50,0
Erkek	70	50,0
Anne Yaşı		
26-30 Yaş	41	29,3
31-35 Yaş	59	42,1
36 ve Üzeri Yaş	40	28,6
Anne Eğitim Düzeyi		
İlköğretim	33	23,6
Lise	38	27,1
Önlisans	26	18,6
Lisans	43	30,7
Anne Mesleği		
Profesyonel Meslek	31	22,1
Yardımcı Meslek Grupları	23	16,4
Büro Hizmetleri	18	12,9
Hizmet ve Satış	18	12,9
Çalışmıyor	50	35,7
Yaşam İndeksi		
Üst İndeks	30	21,4
Orta İndeks	80	57,1
Alt İndeks	30	21,4
Toplam	140	100,0

Tablo 1'e göre, araştırmaya katılan 70 kız (%50) 70 erkek (%50) çocuğu olan annelerin yaş dağılımlarına bakıldığında; 41'i 26-30 yaş grubu (%29.3), 59'u 31-35 yaş grubu (%42.1), 40'i 36 ve üzeri yaş grubu (%28.6) arasında yer almaktadır. Annelerin eğitim düzeyi dağılımlarına bakıldığında; 33'ü ilköğretim mezunu (%23.6), 38'i lise mezunu (%27.1), 26'sı ön lisans mezunu (%18.6) ve 43'ü lisans mezunundan (%30.7) oluşmaktadır. Annelerin meslek dağılımlarına bakıldığında; 31'i profesyonel meslek (%22.1), 23'ü yardımcı meslek grupları (%16.4), 18'i büro hizmetleri (%12.9), 18'i hizmet ve satış (%12.9) ve 50'si çalışmıyor (%35.7) kategorisinde yer almaktadır. Araştırmaya katılanların yaşamış oldukları ilçelerin yaşam indeks dağılımlarına bakıldığında; 30'u üst indeks (%21.4), 80'i orta indeks (%57.1) ve 30'u alt indeks (%21.4) gruplarında yer alan ilçelerden oluşmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada araştırmacılar tarafından geliştirilen 6 yaş çocuğu olan annelere ait demografik bilgileri içeren “Kişisel Bilgi Formu”; Özdemir, Terzi ve Dünder (2021) tarafından Türkçeye uyarlanan “Aile Beslenme ve Fiziksel Aktivite Ölçeği” ve Kahraman (2016) tarafından geliştirilen “Ebeveynin Çocuğuyla İletişimi Ölçeği” olmak üzere üç veri toplama aracı kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacılar tarafından geliştirilen kişisel bilgi formunda araştırmaya katılan annelerin çocuğunun cinsiyetine, demografik bilgilerine (ebeveyn yaşı, eğitim düzeyi, mesleği) ve bulundukları İstanbul ili yaşam indekslerine yer verilmektedir.

Aile Beslenme ve Fiziksel Aktivite Ölçeği (FNPA)

Özdemir, Terzi ve Dünder (2021) tarafından Türkçeye uyarlanan ölçeğin amacı; aile ortamlarını değerlendirerek çocukluk çağı obezitesi ile ilgili çeşitli davranışlar ve risk faktörlerine dair bilgi edinmektir. Ölçekte ebeveyne sorulacak toplam 20 soru bulunmaktadır. Ölçek 4'lü likert tipte tasarlanmış olup; “hiçbir zaman/ hemen hemen hiçbir zaman”, “bazen”, “sık sık” ve “çok sık/ her zaman” şeklinde yer almaktadır. Ölçeğin iç tutarlılık (Cronbach alfa) katsayısı 0,76 ve test-tekrar test güvenilirlik korelasyon katsayısı 0,92'dir ($p < 0,001$). FNPA ölçeği beş faktörlü bir yapı sergilemektedir ve doğrulayıcı faktör analizi beş faktörlü bir yapıyı doğrulamıştır. Tüm faktörlerin ölçeğin toplam varyansının %51'ini açıkladığı belirlenmiş ve faktör yükleri 0,32 ile 0,82 arasında değişmektedir. Bu değerler ölçeğin Türkçeye uyarlanmış halinde ve 6-18 yaş arasındaki çocukları değerlendirmek amacıyla

geçerli ve güvenilir olduğunu göstermektedir. Ölçek toplam puan üzerinden değerlendirilmekte olup; ölçekten alınacak toplam puan 20 ile 80 arasında değişmektedir. Ölçekten alınan yüksek puanlar, daha sağlıklı ebeveyn uygulamalarını ve daha az riskli aile ortamını ifade ederken, düşük puanlar, çocuğun obezite açısından daha riskli aile ortamında bulunduğunu göstermektedir. Araştırmada ölçeğin Cronbach Alfa katsayısına bakıldığında, .715 güvenilir olarak bulunmuştur.

Ebeveynin Çocuğuyla İletişimi Ölçeği (EÇİÖ)

Kahraman (2016) tarafından geliştirilen bu ölçekte ebeveynin çocuğu ile kurduğu duygusal bağ, iletişimin kuvveti, aile içindeki destekleyici davranışlar ve aile içi etkileşim üzerinden aileyi değerlendirmek amaçlanmıştır. Ölçekte anne veya babaya sorulacak 5 boyuttan oluşan toplam 27 soru bulunmaktadır. Alt boyutları problem çözme, paylaşma açık olma, saygı-kabul, duyarlılık ve engelsiz dinleme şeklinde oluşturulmuştur. Ölçeğin Cronbach alfa katsayısı değeri 0,865 şeklinde korelasyon katsayısı değeri ise 0,899 olarak saptanmıştır. Beşli likert tipi şeklinde “her zaman”, “sıklıkla”, “bazen”, “ara sıra” ve “hiçbir zaman” olarak değerlendirilen alınan ölçekte yüksek puan, ebeveynin çocuğuyla iletişim düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir. Engelsiz dinleme boyutunun maddeleri ters puanlanmaktadır. Araştırmada ölçeğin Cronbach Alfa katsayısına bakıldığında, .737 güvenilir olarak bulunmuştur. Alt boyutlarına bakıldığında; problem çözme alt boyutunda .837; paylaşma açık olma alt boyutunda .537; saygı-kabul alt boyutunda .680; duyarlılık alt boyutunda .773 ve engelsiz dinleme alt boyutunda .716 olarak saptanmıştır. Paylaşma açık olma alt boyutu Cronbach alfa katsayısı her ne kadar .70’in altında kalsa da, ölçeğin bu alt boyutu alan yazında kuramsal olarak önemli bir yapıyı temsil etmektedir. Ayrıca madde sayısının az olması (4 madde) Cronbach alfa katsayısının düşük çıkmasına neden olabilmektedir. Bu nedenle, alt boyutun kuramsal geçerliliği ve ölçeğin bütünlüğü korunarak analize dâhil edilmesine karar verilmiş ve analizde araştırmadan çıkarılmamıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Veri Toplama Süreci

İstanbul Kent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu’ndan Etik Kurul izninin alınmasının ardından, yaşam indeksine göre seçilen ilçelerdeki okul öncesi eğitim kurumlarıyla görüşmeler başlatılmıştır. Okul müdürlerinden alınan izinlerin ardından, annelere kişisel verilerinin yalnızca bu akademik araştırma ile sınırlı kalacağı bilgisi verilerek, annelerin gönüllü katılım onamı alındıktan sonra Kişisel Bilgi Formu, Aile Beslenme ve Fiziksel Aktivite Ölçeği (FNPA) ve Ebeveynin Çocuğuyla İletişimi Ölçeği (EÇİÖ) online form olarak gönderilmiş ve formları doldurmaları istenmiştir. Formlarda yer alan iletişim bilgileri ile sormak istedikleri sorulara her zaman cevap verileceği bildirilmiştir. Katılım sağlamak istemeyen ve eksik bilgileri bulunan 20 kişinin formları geçersiz sayılmıştır.

Verilerin Analizi

Elde edilen nicel verilerin normalliğini test etmek için çok sayıda yöntem mevcuttur. Bunlar; Kolmogorov-Smirnov testi, Shapiro-Wilk testi, çarpıklık, basıklık, histogram, kutu grafiği, P-P Grafiği, Q-Q Grafiği ve SD ile ortalamadır (Mishra vd., 2019). Araştırmada nicel veriler istatistik paket programı kullanılarak normallik testleri yapılmış, normalliğini incelemek amacıyla da Kolmogorov Smirnov testi uygulanmıştır. Bunun yanı sıra analiz sonucu oluşan kutu grafiği, Q-Q Grafiği ve histograma göre de normal dağılmadığı tespit edilmiş olup verilerin analizinde Nonparametrik Testler kullanılmıştır. İkili karşılaştırmalarda Mann-Whitney U Testi, üçlü karşılaştırmalarda Kruskal Wallis Testi ve iki ölçek arasındaki ilişkinin belirlenmesi için Spearman Testi kullanılarak analizler tamamlanmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın temelini oluşturan aile beslenme ve fiziksel aktiviteleri ile ebeveynin çocuğuyla iletişiminin çocuklarının cinsiyetleri, annelerin yaşı, eğitim düzeyi, meslekleri ve yaşamış oldukları ilçelerin yaşam indeksleri değişkenlerine göre incelenmelerine yönelik bulgular ve aile beslenme ve fiziksel aktivitelerinin ebeveynin çocuğuyla iletişimine etkisinin incelenmesine yönelik bulgular sunulmuştur.

Tablo 2: Aile Beslenme ve Fiziksel Aktiviteleri ile Ebeveynin Çocuğuyla İletişiminin Çocuk Cinsiyeti Değişkenine Göre Elde Edilen Bulgular

	Grup	N	S.T.	S.O.	U	p
Aile Beslenme ve Fiziksel Aktiviteleri Toplam Ölçek	Kız	70	71,80	5026,00	2359,000	.704
	Erkek	70	69,20	4844,00		
Paylaşım Açık Olma	Kız	70	78,64	5504,50	1880,500	.011
	Erkek	70	62,36	4365,50		
Engelsiz Dinleme	Kız	70	69,69	4878,00	2393,000	.811
	Erkek	70	71,31	4992,00		
Saygı Kabul	Kız	70	73,01	5111,00	2274,000	.450
	Erkek	70	67,99	4759,00		
Duyarlılık	Kız	70	72,53	5077,00	2308,000	.545
	Erkek	70	68,47	4793,00		
Problem Çözme	Kız	70	74,64	5225,00	2160,000	.225
	Erkek	70	66,36	4645,00		
Ebeveynin Çocuğuyla İletişimi Toplam Ölçek	Kız	70	75,41	5278,50	2106,500	.152
	Erkek	70	65,59	4591,50		
	Toplam	140	100,0			

Tablo 2'ye göre çalışma grubunun aile beslenme ve fiziksel aktiviteleri ile ebeveynin çocuğuyla iletişimi ölçeğinin alt boyut puanlarının çocukların cinsiyeti değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek üzere yapılan ikili karşılaştırmalarında (Mann Whitney U) testi sonucuna göre yalnızca ebeveynin çocuğuyla iletişimi ölçeğinin paylaşım açk olma alt boyutunda kız grubu lehine anlamlı farklılık saptanmıştır ($p<.05$). Diğer alt boyutlarda anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p>.05$).

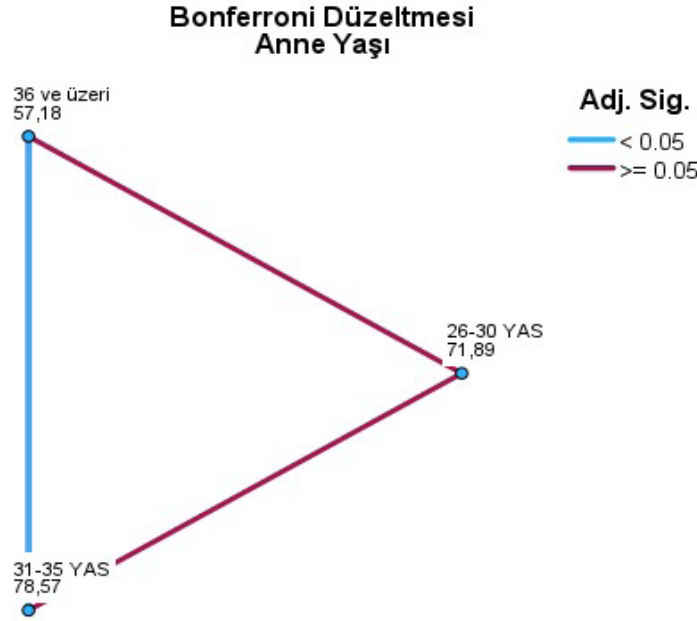
Tablo 3: Aile Beslenme ve Fiziksel Aktiviteleri ile Ebeveynin Çocuğuyla İletişiminin Anne Yaşı Değişkenine Göre Elde Edilen Bulgular

	Grup	N	$\bar{X}$	sd	χ^2	p
Aile Beslenme ve Fiziksel Aktiviteleri Toplam Ölçek	26-30 Yaş	41	65.90	2	2.137	.544
	31-35 Yaş	59	76.12			
	36 ve Üzeri Yaş	40	68.79			
Paylaşım Açık Olma	26-30 Yaş	41	66.45	2	1.951	.377
	31-35 Yaş	59	68.64			
	36 ve Üzeri Yaş	40	77.39			
Engelsiz Dinleme	26-30 Yaş	41	79.16	2	3.271	.195
	31-35 Yaş	59	69.50			
	36 ve Üzeri Yaş	40	63.10			
Saygı Kabul	26-30 Yaş	41	72.40	2	2.834	.242
	31-35 Yaş	59	75.07			
	36 ve Üzeri Yaş	40	61.81			
Duyarlılık	26-30 Yaş	41	71.89	2	7.004	.030
	31-35 Yaş	59	78.57			
	36 ve Üzeri Yaş	40	57.18			
Problem Çözme	26-30 Yaş	41	68.48	2	3.551	.169
	31-35 Yaş	59	77.51			
	36 ve Üzeri Yaş	40	62.24			
Ebeveynin Çocuğuyla İletişimi Toplam Ölçek	26-30 Yaş	41	72.24	2	3.470	.176
	31-35 Yaş	59	75.92			
	36 ve Üzeri Yaş	40	60.71			
	Toplam	140	100.0			

Tablo 3'e göre çalışma grubunun aile beslenme ve fiziksel aktiviteleri ile ebeveynin çocuğuyla iletişimi ölçeğinin alt boyut puanlarının annelerin yaşları değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis Testi sonucunda ebeveynin çocuğuyla iletişimi ölçeğinin duyarlılık alt boyutlarında anlamlı farklılık saptanmıştır ($p<.05$), diğer alt boyutlarda ve aile beslenme ve fiziksel aktiviteleri ölçeğinde anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p>.05$).

Ebeveynin çocuğuyla iletişimi ölçeğinde annelerin yaşları ikili karşılaştırmalarında (Mann Whitney U) duyarlılık alt boyutuna göre; 31-35 yaş grubu anne ile 36 ve üzeri yaş grubu anne arasında 31-35 yaş anne lehine anlamlı farklılık saptanmış ($p<.05$), diğer yaş gruplarında anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p>.05$).

Şekil 1. Ebeveynin Çocuğuyla İletişimi Ölçeğinin Duyarlılık Alt Boyutunun Anne Yaşı Değişkenine göre Gruplar Arası Bonferroni Düzeltmeli Karşılaştırma Sonuçları

Şekil 1'e bakıldığında, ebeveynin çocuğuyla iletişimi ölçeğinin duyarlılık alt boyutu ile anne yaşı arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Farklılığın kaynağını tespit etmek amacıyla yapılan Bonferroni Düzeltmeli Posthoc analizi sonucunda 31-35 yaş arası bireyler ile 36 yaş ve üzeri bireyler arasındaki farklılık anlamlı bulunmuştur ($p=0.025$).

Tablo 4: Aile beslenme ve fiziksel aktiviteleri ile ebeveynin çocuğuyla iletişiminin anne eğitim düzeyi değişkenine göre elde edilen bulgular

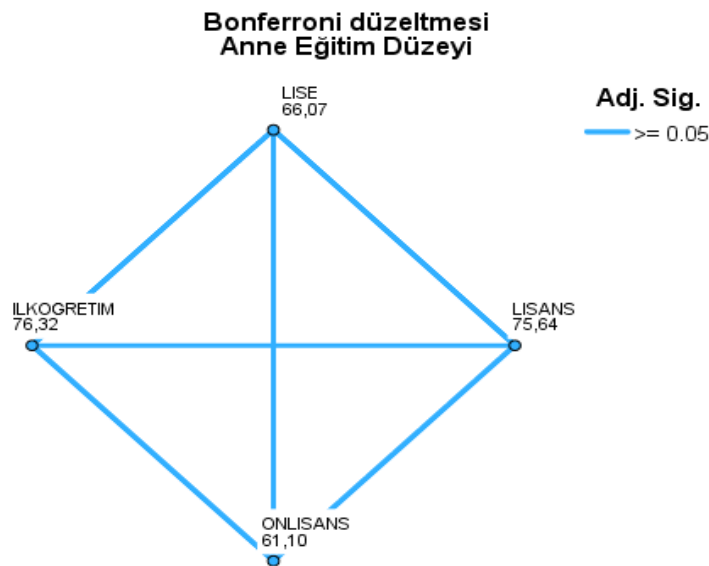
	Grup	N	$\bar{X}$	sd	X^2	p
Aile Beslenme ve Fiziksel Aktiviteleri Toplam Ölçek	İlköğretim	33	69,73	3	,245	.970
	Lise	38	68,72			
	Önlisans	26	73,65			
	Lisans	43	70,76			
Paylaşım Açık Olma	İlköğretim	33	89,80	3	16,252	.001
	Lise	38	54,17			
	Önlisans	26	66,27			
	Lisans	43	72,67			
Engelsiz Dinleme	İlköğretim	33	71,56	3	8,094	.044
	Lise	38	84,13			
	Önlisans	26	56,21			
	Lisans	43	66,28			
Saygı Kabul	İlköğretim	33	68,64	3	.984	.805
	Lise	38	66,66			
	Önlisans	26	75,85			
	Lisans	43	72,09			

Duyarlılık	İlköğretim	33	76,33	3	4,979	.173
	Lise	38	59,79			
	Önlisans	26	67,25			
	Lisans	43	77,45			
Problem Çözme	İlköğretim	33	68,83	3	1,918	.590
	Lise	38	66,04			
	Önlisans	26	67,65			
	Lisans	43	77,44			
Ebeveynin Çocuğuyla İletişimi Toplam Ölçek	İlköğretim	33	76,32	3	3,231	.357
	Lise	38	66,07			
	Önlisans	26	61,10			
	Lisans	43	75,64			
	Toplam	140				

Tablo 4'e göre çalışma grubunun aile beslenme ve fiziksel aktiviteleri ile ebeveynin çocuğuyla iletişimi alt boyut puanlarının annelerin eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis Testi sonucunda aile beslenme ve fiziksel aktiviteleri ölçeğinde anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p>.05$). Ebeveynin çocuğuyla iletişimi ölçeğinde paylaşıma açık olma ve engelsiz dinleme alt boyutunda anlamlı farklılık saptanmıştır ($p<.05$).

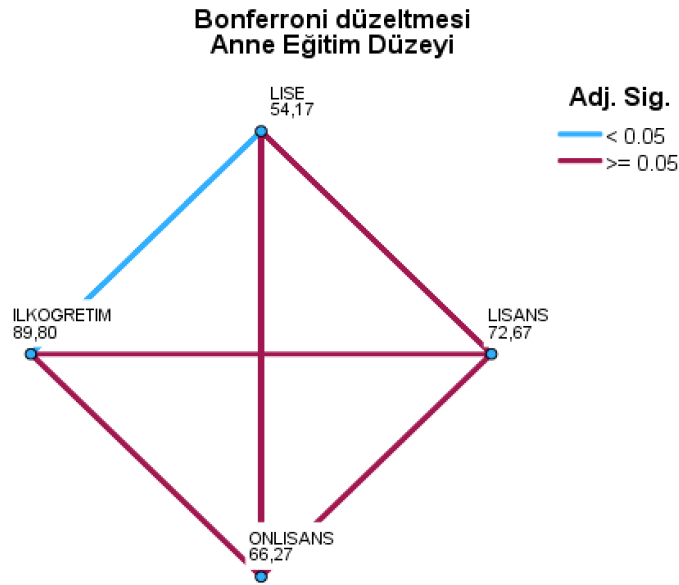
Ebeveynin çocuğuyla iletişimi ölçeğinde eğitim düzeyleri ikili karşılaştırmalarında (Mann Whitney U) paylaşıma açık olma alt boyutuna göre; ilköğretim ile lise arasında ilköğretim grubu lehine; ilköğretim ile önlisans arasında ilköğretim grubu lehine; ilköğretim ile lisans arasında ilköğretim grubu lehine; lise ile lisans arasında lisans grubu lehine anlamlı farklılık saptanmıştır ($p<.05$). Engelsiz dinleme alt boyutuna göre; lise ile önlisans arasında lise grubu lehine; lise ile lisans arasında lisans grubu lehine anlamlı farklılık saptanmıştır ($p<.05$). Diğer gruplarda anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p>.05$).

Şekil 2. Ebeveynin Çocuğuyla İletişimi Ölçeğinin Paylaşıma Açık Olma Alt Boyutunun Anne Eğitim Düzeyi Değişkenine göre Gruplar Arası Bonferroni Düzeltmeli Karşılaştırma Sonuçları

Şekil 2'ye bakıldığında, ebeveynin çocuğuyla iletişimi ölçeğinin paylaşıma açık olma alt boyutu ile anne eğitim düzeyi arasında Bonferroni Düzeltmeli Posthoc analizi sonucunda istatistiksel açıdan anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$).

Şekil 3. Ebeveynin Çocuğuyla İletişimi Ölçeğinin Engelsiz Dinleme Alt Boyutunun Anne Eğitim Düzeyi Değişkenine göre Gruplar Arası Bonferroni Düzeltmeli Karşılaştırma Sonuçları

Şekil 3'e bakıldığında, ebeveynin çocuğuyla iletişimi ölçeğinin engelsiz dinleme alt boyutu ile anne eğitim düzeyi arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık saptanmıştır ($p < 0.05$). Farklılığın kaynağını tespit etmek amacıyla yapılan Bonferroni Düzeltmeli Posthoc analizi sonucunda ilköğretim ve lise eğitim düzeyindeki bireyler arasındaki farklılık anlamlı bulunmuştur ($p = 0.000$).

Tablo 5: Aile beslenme ve fiziksel aktiviteleri ile ebeveynin çocuğuyla iletişiminin anne mesleği değişkenine göre elde edilen bulgular

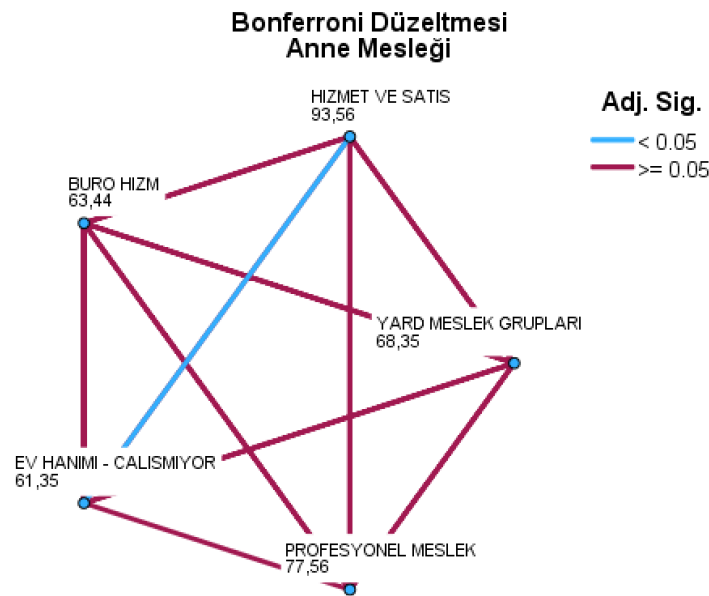
	Grup	N	$\bar{X}$	sd	X^2	p
Aile Beslenme ve Fiziksel Aktiviteleri Toplam Ölçek	Profesyonel Meslek	31	73,71	4	3,101	.541
	Yard. Meslek Grupları	23	81,30			
	Büro Hizmetleri	18	66,19			
	Hizmet ve Satış	18	71,72			
	Ev Hanımı	50	64,65			
Paylaşım Açık Olma	Profesyonel Meslek	31	76,47	4	4,310	.366
	Yard. Meslek Grupları	23	63,11			
	Büro Hizmetleri	18	60,08			
	Hizmet ve Satış	18	80,53			
	Ev Hanımı	50	70,34			
Engelsiz Dinleme	Profesyonel Meslek	31	70,29	4	3,524	.474
	Yard. Meslek Grupları	23	61,39			
	Büro Hizmetleri	18	69,36			
	Hizmet ve Satış	18	62,94			
	Ev Hanımı	50	77,95			
Saygı Kabul	Profesyonel Meslek	31	77,37	4	3,096	.542
	Yard. Meslek Grupları	23	72,20			
	Büro Hizmetleri	18	63,22			
	Hizmet ve Satış	18	78,00			
	Ev Hanımı	50	65,38			

Duyarlılık	Profesyonel Meslek	31	77,56	4	10,360	.035
	Yard. Meslek Grupları	23	68,35			
	Büro Hizmetleri	18	63,44			
	Hizmet ve Satış	18	93,56			
	Ev Hanımı	50	61,35			
Problem Çözme	Profesyonel Meslek	31	75,97	4	6,087	.193
	Yard. Meslek Grupları	23	73,46			
	Büro Hizmetleri	18	66,06			
	Hizmet ve Satış	18	86,36			
	Ev Hanımı	50	61,64			
Ebeveynin Çocuğuyla İletişimi Toplam Ölçek	Profesyonel Meslek	31	80,03	4	5,506	.239
	Yard. Meslek Grupları	23	67,76			
	Büro Hizmetleri	18	59,67			
	Hizmet ve Satış	18	82,58			
	Ev Hanımı	50	65,40			
	Toplam	140	100,0			

Tablo 5'e göre çalışma grubunun aile beslenme ve fiziksel aktiviteleri ile ebeveynin çocuğuyla iletişimi alt boyut puanlarının annelerin mesleği değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis Testi sonucunda ebeveynin çocuğuyla iletişimi ölçeğinin duyarlılık alt boyutunda anlamlı farklılık saptanmış ($p<.05$), diğer alt boyutlarda ve aile beslenme ve fiziksel aktiviteleri ölçeğinde anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p>.05$).

Ebeveynin çocuğuyla iletişimi ölçeğinin annelerin mesleği ikili karşılaştırmalarında (Mann Whitney U) duyarlılık alt boyutuna göre; yardımcı meslek grupları ile hizmet ve satış meslek grupları arasında hizmet ve satış grubu lehine; büro hizmetleri meslek grupları ile hizmet ve satış meslek grupları arasında hizmet ve satış grubu lehine; hizmet ve satış meslek grupları ile çalışmayan grup arasında hizmet ve satış grubu lehine anlamlı farklılık saptanmıştır ($p<.05$).

Şekil 4. Ebeveynin Çocuğuyla İletişimi Ölçeğinin Duyarlılık Alt Boyutunun Anne Mesleği Değişkenine göre Gruplar Arası Bonferroni Düzeltmeli Karşılaştırma Sonuçları

Şekil 4'e bakıldığında, ebeveynin çocuğuyla iletişimi ölçeğinin duyarlılık alt boyutu ile anne mesleği arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık saptanmıştır ($p<.05$). Farklılığın kaynağını tespit etmek amacıyla yapılan Bonferroni Düzeltmeli Posthoc analizi sonucunda ev hanımı (çalışmıyor) ile hizmet ve satış sektöründe çalışan bireyler arasındaki farklılık anlamlı bulunmuştur ($p=0.023$).

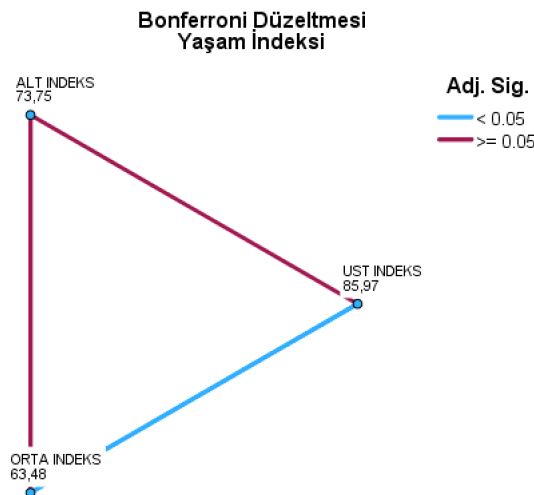
Tablo 6: Aile beslenme ve fiziksel aktiviteleri ile ebeveynin çocuğuyla iletişiminin yaşam indeksi değişkenine göre elde edilen bulgular

	Grup	N	$\bar{X}$	sd	χ^2	p
Aile Beslenme ve Fiziksel Aktiviteleri Toplam Ölçek	Üst İndeks	30	74,38	2	.864	.649
	Orta İndeks	80	67,75			
	Alt İndeks	30	73,95			
Paylaşım Açık Olma	Üst İndeks	30	70,43	2	2,582	.275
	Orta İndeks	80	66,98			
	Alt İndeks	30	79,95			
Engelsiz Dinleme	Üst İndeks	30	75,55	2	2,923	.232
	Orta İndeks	80	65,53			
	Alt İndeks	30	78,70			
Saygı Kabul	Üst İndeks	30	68,13	2	,211	.900
	Orta İndeks	80	70,53			
	Alt İndeks	30	72,80			
Duyarlılık	Üst İndeks	30	85,97	2	7,266	.026
	Orta İndeks	80	63,48			
	Alt İndeks	30	73,75			
Problem Çözme	Üst İndeks	30	76,77	2	1,195	.550
	Orta İndeks	80	67,55			
	Alt İndeks	30	72,10			
Ebeveynin Çocuğuyla İletişimi Toplam Ölçek	Üst İndeks	30	81,97	2	4,763	.092
	Orta İndeks	80	64,29			
	Alt İndeks	30	75,60			
	Toplam	140	100,0			

Tablo 6'ya göre çalışma grubunun aile beslenme ve fiziksel aktiviteleri ile ebeveynin çocuğuyla iletişimi alt boyut puanlarının yaşam indeksi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis Testi sonucunda ebeveynin çocuğuyla iletişimi ölçeğinin duyarlılık alt boyutunda anlamlı farklılık saptanmıştır ($p < .05$), aile beslenme ve fiziksel aktiviteleri ölçeği ile diğer tüm alt boyutlarda anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p > .05$).

Ebeveynin çocuğuyla iletişimi ölçeğinde yaşam indeksleri ikili karşılaştırmalarında (Mann Whitney U) duyarlılık alt boyutuna göre üst indeks ile orta indeks arasında üst indeks lehine anlamlı farklılık saptanmış ($p < .05$), diğer alt boyutlarda anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p > .05$).

Şekil 5. Ebeveynin Çocuğuyla İletişimi Ölçeğinin Duyarlılık Alt Boyutunun Yaşam İndeksi Değişkenine göre Gruplar Arası Bonferroni Düzeltmeli Karşılaştırma Sonuçları

Şekil 5'e bakıldığında, ebeveynin çocuğuyla iletişimi ölçeğinin duyarlılık alt boyutu ile yaşam indeksi arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Farklılığın kaynağını tespit etmek amacıyla yapılan Bonferroni Düzeltmeli Posthoc analizi sonucunda orta indeks ve üst indekste yaşayan bireyler arasındaki farklılık anlamlı bulunmuştur ($p=0.008$).

Tablo 7: Aile beslenme ve fiziksel aktiviteleri ile ebeveynin çocuğuyla iletişimi ölçekleri arasındaki ilişkiden elde edilen bulgular

	N	r	p
Aile Beslenme ve Fiziksel Aktiviteleri	140	.580	.047
Ebeveynin Çocuğuyla İletişimi			

Tablo 7'ye göre çalışma grubunun aile beslenme ve fiziksel aktiviteleri ölçeğinden alınan puanlar ile ebeveynin çocuğuyla iletişimi ölçeğinden aldıkları puanlar arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan Spearman Korelasyon analizi sonucunda puanlar arasında istatistiksel açıdan $p<.05$ düzeyinde pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Araştırma bulgularında ebeveynin çocuğuyla iletişimi ölçeğinde çocukların cinsiyeti değişkenine göre *paylaşım açık olma* alt boyutunda kız çocukları lehine anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Bu durum annelerin kendi cinsiyetiyle daha çok duygusal yakınlık ve paylaşım yapmak istemesinden kaynaklı olabilir. Block (1984), ebeveynlerin çocuk yetiştirirken ve çocuğa yönelik davranışlarda çocuğun cinsiyetinin fark yarattığını ifade etmiş ve bu durumun erken çocuklukta başladığını söylemiştir. Connell ve Prinz (2002), benzer şekilde; çalışmasında kız çocuklarının aile çocuk etkileşimi, sosyal beceri derecelendirmeleri ve alıcı dil beceri performansında daha yüksek puanlar aldığı sonucuna ulaşmıştır. Gözün Kahraman ve arkadaşlarının (2023) yaptığı çalışmada da kız çocuğuna sahip annelerin mesaj becerilerinin yüksek olduğu elde edilmiştir. Nörobiyolojik alandaki çalışmalarda iletişim ve dil gelişimindeki cinsiyet farklılıklarında hormonların etkisi üzerinde çalışılmış olup, östrojen hormonunun sosyal ve dilsel becerileri desteklediği, beyindeki dil merkezlerinin gelişimini artırdığı sonucuna ulaşmışlardır. Testosteron hormonunun ise tam tersi bir etkiye sahip olduğu, bu alanlarda baskılayıcı bir rol oynayabileceği belirtilmiştir (Gözün Kahraman vd., 2023). Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, kız çocuk ve erkek çocuk arasında iletişim becerileri ve biçim farklılıklarının biyolojik oluşumdan kaynaklı olabileceği de düşünülebilir. Alanyazında araştırmalarda da benzer şekilde kız çocuklarının sosyal iletişim becerilerinde ve duygusal ifade etme becerilerinde, paylaşımcı davranışlar sergiledikleri ve erkek çocuklara oranla daha yüksek dinleme becerilerine sahip oldukları görülmektedir (Chaplin ve Aldao, 2013; Telli ve Bartan, 2024). Araştırma bulgularının aksine; Sezer ve diğerlerinin (2015), 5-6 yaş grubu çocukların oyun becerileri ile aile-çocuk iletişimleri arasındaki ilişkinin incelediği araştırmalarında, anne baba ve çocuk iletişiminin çocukların cinsiyetine göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Arabacı ve Ömeroğlu'nun (2013) 48-72 aylık çocuğa sahip ebeveynlerin çocuklarıyla olan iletişimlerini bazı değişkenlere göre incelediği araştırmalarında, anne ve babaların alt boyut puanlarında cinsiyet değişkenine göre bir farklılık olmadığı sonucu elde edilmiştir.

Araştırma bulgularında ebeveynin çocuğuyla iletişimi ölçeğinde annelerin yaşı değişkenine göre *duyarlılık* alt boyutunda 31-35 yaş grubu anneler lehine anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Literatüre bakıldığında çalışmamızın aksine, daha çok ileri yaştaki annelerin daha yüksek duyarlılık gösterdiği bilgisi bulunmaktadır. Camberis ve diğerlerinin (2016) maternal yaş, psikolojik olgunluk ve anne bebek etkileşimini incelediği araştırmalarında, yaşı daha büyük olan annelerin bebekleriyle daha duyarlı bir iletişim kurduğu sonucuna ulaşmış ve bu durumun daha yüksek psikolojik olgunlukla açıklandığını belirtmişlerdir. Booth ve diğerleri (2018) ise anne duyarlılığı ile çeşitli bağlamsal stres faktörleri arasındaki ilişkiyi inceledikleri meta-analiz araştırmalarında, anne yaşının en güçlü ilişkiye sahip olduğu ve artan anne yaşının anne duyarlılığı ile pozitif yönde bir ilişkisi olduğu sonucunu elde etmiştir. Araştırma bulgularına göre, 26-30 yaş grubunun erken yaşta anne olmuş olmaları, ebeveyn rolünde henüz olgun davranmadıkları ve kendilerinin de henüz hayatta diğer yaş gruplarına göre deneyimsiz olmalarından kaynaklı duyarlılık düzeyi düşük olabilir. 31-35 yaş grubu ise, hem bilişsel hem de duygusal olgunluğa sahip olarak ebeveynlik rolünün sorumluluklarını alabilen bireyler olabileceği düşünülebilir. 36 ve üzeri yaş grubunda ise, Türk toplumuna göre annelerin aile içinde daha fazla sorumluluklara sahip olması ve çocuklarıyla iletişimlerini ikinci plana atıyor olmaları ihtimaller arasında düşünülebilir. Bu bağlamda araştırma grubunda yer alan orta yetişkin dönemdeki

annelerin, çocuklarının ihtiyaçlarını fark ederek uygun şekilde çocuklarıyla iletişimde oldukları ve daha duyarlı yaklaşım sergiledikleri yorumu yapılabilir.

Araştırma bulgularında ebeveynin çocuğuyla iletişimi ölçeğinde annelerin eğitim düzeyi değişkenine göre *paylaşım* *açık olma* ve *engelsiz dinleme* alt boyutlarında, ilköğretim mezunu anneler lehine anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Bu bulgulara göre düşük eğitim düzeyine sahip annelerin genel itibarıyla çalışmıyor olmasından kaynaklı olarak, çocuklarıyla daha fazla zaman geçirmeleri ve iletişimlerinde daha doğal ve sade bir dil kullanmalarından kaynaklanabilir. Araştırma bulgularının aksine; Yönel'in (2021) ailelerin 3-6 yaş arasındaki çocuklarıyla olan iletişimini incelediği araştırmasında, ebeveynlerin eğitim düzeyine göre paylaşım açık olma alt boyutundan alınan puan ortalamalarında ön lisans mezunu ebeveynlerin puan ortalamalarının anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğuna ulaşılmıştır. Diğer alt boyutlarda anlamlı bir farklılık gözlenmemesini ebeveynlerin çocuklarıyla iletişimde kendi ebeveynlerini örnek almalarının ve çocuk gelişimi konusunda da bilgi sahibi olmanın etkili olabileceği görüşüyle yorumlamaktadır. Çetintaş'ın (2019), okul öncesi eğitime devam eden 48-72 ay arasındaki çocukların ailelerinin iletişim becerilerini incelediği araştırmasında, çocukların anneleriyle olan iletişimlerinde anne eğitim seviyesi yükseldikçe çocuklarıyla olan sözsüz iletişim, dinleme ve empati gibi becerilerde de artış yaşandığı sonucuna ulaşmıştır. Ancak araştırmaya katılan ilköğretim eğitim düzeyindeki annelerin diğer eğitim düzeyindeki annelere göre daha çok paylaşım yaptıkları ve lise eğitim düzeyindeki annelerin de çocuklarını engelsiz dinledikleri sonucuna ulaşılmıştır. Ek olarak engelsiz dinleme alt boyutunda lise ile lisans grubu eğitim düzeyi arasında lisans düzeyinde anlamlı farklılık saptanmıştır. Bu bulguyu destekler nitelikte, Cuartas'a (2022) göre annelerin eğitiminin, genel olarak annelerin duyarlılığını ve pozitif ebeveynlik uygulamalarını arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Nitekim annelerin / ebeveynlerin eğitim düzeyi arttıkça, iletişim ve duygusal farkındalıklarının artmasıyla aktif dinleme becerilerinde, daha sabırlı ve empatik iletişim sergiledikleri düşünülebilir.

Araştırma bulgularında ebeveynin çocuğuyla iletişimi ölçeğinde, annelerin meslek grubu değişkenine göre *duyarlılık* alt boyutundaki karşılaştırmalarda hizmet ve satış alanında çalışan anneler lehine anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Bu durum diğer meslek gruplarındaki çalışma saati farklılıklarından da kaynaklanabileceği düşünülebilir. Utaş Akhan ve Batmaz (2011) araştırmasında, yetkin görevlerdeki annelerin çalışma saatlerindeki artışla anne ile çocuk arasındaki iletişimin sağlıklı olarak gelişmesini etkilediğini söylemiş ama yapılan araştırmalarda bu durumun beklenilenden az olduğuna değinmiştir. Çetintaş (2019) ise okul öncesi eğitim kurumuna giden çocukların, annelerinin çalışıp çalışmama durumu karşılaştırıldığında sözlü iletişimde, çalışan annelerin lehine anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Araştırma bulgularına göre, "hizmet ve satış" sektöründe çalışan annelerin çalışma alanında işi gereği birçok insanla iletişim halinde olmaları sonucu; etkin dinleme, empati kurma ve duygusal farkındalık becerilerini geliştirmelerini sağlayabilmektedir. Bundan kaynaklı olarak da ebeveynin çocuğuyla iletişimde çocukların iletişimde duyarlılığı diğer mesleklerle göre daha yüksek olabileceği yorumu yapılabilir.

Araştırma bulgularında ebeveynin çocuğuyla iletişimi ölçeğinde, yaşam indeksi değişkenine göre *duyarlılık* alt boyutunda üst indeks lehine anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Üst yaşam indeksi sağlık ve eğitim gibi hizmetlerin kolay ulaşılabilirliği, sosyal ortamlara yakınlık ve çeşitli kaynaklara erişimin fazla olması gibi faktörlerle bireylere ferah bir ortam sağlayabilir. Bu ortamda yaşayan annelerin çocuklarına karşı daha ilgili, çocuklarının duygusal ihtiyaçlarını fark edip yanıtlayabileceği ve daha fazla duyarlılık sahibi olabileceği yorumu yapılabilir. Booth ve diğerleri (2018) araştırmalarında, sosyoekonomik statünün yüksek olmasını daha yüksek anne duyarlılığı ile ilişkilendirmiştir ve yaşam koşulları, düşük eğitim vb. sosyoekonomik stresin anne duyarlılığını olumsuz etkileyeceğini belirtmiştir. Koşkulu ve diğerleri (2021) de, sosyoekonomik durumun anne davranışlarıyla ortak dikkate olan ilişkisini incelediği araştırmalarında, daha yüksek sosyoekonomik düzeyde olan ebeveynlerin çocuklarına karşı daha fazla duyarlılık gösterme eğilimi olduğu ve çocuklarına olumlu etki sağladığı sonucuna ulaşmıştır. Genel olarak bakıldığında, yaşam koşulları daha iyi olan ebeveynlerin çocuklarının duygusal ihtiyaçlarına daha fazla dikkat gösterebildiklerini ve onlarla daha duyarlı bir iletişim kurabildikleri, çocuklarının duygusal ve sosyal gelişimlerine önem verdikleri yorumu yapılabilir.

Araştırmanın son bulgusuna bakıldığında, aile beslenme ve fiziksel aktiviteleri ölçeğinden alınan puanlar ile ebeveynin çocuğuyla iletişimi ölçeğinden alınan puanlar arasında anlamlı pozitif ilişki saptanmıştır. Buna göre ebeveynler sağlıklı beslenme ve fiziksel aktiviteye sahip olduklarında çocuklarıyla da iletişimlerinin daha iyi düzeyde olduğu yorumu yapılabilir. Araştırmanın bu bulgusuna paralel olarak, Aktaş Üstün ve Karaali'nin (2021) spor yapan ve yapmayan çocuğa sahip ebeveynlerin çocukları ile iletişimlerini inceledikleri araştırmalarında, çocukları spor yapan ebeveynlerin eğitim düzeyi lisans veya lisansüstü düzeyde olduğu, bunun yanı sıra ebeveyn ve çocuk

iletişiminde çocuğun spor yapma durumunun pozitif bir farklılık yarattığı sonucuna ulaşılmıştır. Güven ve Öncü (2006) de çocukların beden aktivitelerine katılımının, büyük ölçüde anne-babaların konuya olan bakış açısıyla ilgili olduğu görüşünü savunmasına paralel olarak Gökçe, Keçeci ve Yıldız (2019) ile Yüksel (2019) araştırmalarında da ebeveynlerin kendilerinin fiziksel olarak aktif olmaları sonucu çocuklarını da aktif bir yaşama yönlendirdikleri sonuçlarına ulaşmışlardır. Şahin ve diğerlerinin (2019) araştırmalarında da anne-baba tutumlarının çocukların beslenme ve davranışları üzerindeki etkisi olduğu ve anne baba tutumlarının iyileşmesi / anne babalık yetkinliklerinin artmasıyla çocuklarda görülen beslenme ve yeme davranışlarının azalması sonucu araştırmamızın bulgularına paralellik göstermektedir.

Araştırmanın tüm değişkenlerinde anlamlı farklılık saptanmamış olan aile beslenme ve fiziksel aktiviteleri ölçeğine bakıldığında ise, araştırmaya katılan annelerin beslenme ve fiziksel aktiviteye yönelik tutum ve davranışlarının demografik değişkenlerden (örneğin yaş, eğitim, meslek, yaşam indeksi vb.) etkilenmeyerek, benzer düzeylerde olduğunu ve anlamlı farklılık yaratmadığını göstermektedir. Beslenme ve fiziksel aktivitelere bakış açısı, genel itibarıyla Türk toplumunun aile rutinleri, kültürel alışkanlıklar ve yaşam tarzı kalıpları ile ilgili olarak değişmekte olduğu yorumu yapılabilir. Araştırmanın tüm bu bulgularına paralel olarak Koç'un (2025) aile odaklı yeme davranışının belirleyici faktörlerini incelediği araştırmasında, ailede pişirilen yemeklerin genel olarak geleneksel tarihlere dayalı olduğu, sağlıklı beslenme bilincinin ise genel olarak annelerin mevsiminde meyve ve sebzeleri alması ile işlenmiş gıdalardan kaçınılması şeklinde tutumlarda olduğu şeklinde ifade edilmiştir. Buna ek olarak, Küçük Yetgin ve diğerlerinin (2022), Amerikalı ve Türk çocukların fiziksel aktivite ve beslenme davranışlarını kültürler arası analiz olarak ortaya koydukları araştırmalarında beslenme davranışları incelendiğinde; Amerikalı çocuklar daha fazla kırmızı et, atıştırmalık, peynir, süt, şekerleme tüketirken; Türk çocuklar daha fazla krem çikolata, yoğurt, meyve suyu ve su tükettiğine ulaşılmıştır. Spor ve fiziksel aktivite incelendiğinde; Amerikalı çocuklarda yüksek tempolu fiziksel aktiviteye katılma ve spor takımlarında yer alma oranları daha yüksek bulunurken, Türk çocukların haftalık beden eğitimi dersine katılma oranları daha fazla bulunmuştur. Bu bağlamda, ebeveynlerin bilinçli şekilde sağlıklı beslenmeyi destekleyerek çocukları fiziksel aktivitelere yönlendirmeleri, beslenme ve fiziksel aktiviteler hakkında bilgi düzeyi, kültürel tutum ve uygulamalarındaki tutarlılıkları da çocukların yaşam biçimlerinde önemli faktör olarak yer almaktadır.

Araştırma sonuçlarına göre, sağlıklı beslenme ve fiziksel aktiviteye verilen önemle birlikte ebeveyn-çocuk iletişiminin de daha sağlıklı olacağı yorumu yapılabilir. Okul öncesi eğitim kurumlarının organizasyonu, ailelere beslenmenin ve fiziksel aktivitenin önemini vurgulandığı seminerler/söyleşiler düzenlemeleri önerilebilir. Bunun yanı sıra ebeveynlerin bu konuda bilinçlenmesi için UNICEF ve Anne Çocuk Eğitim Vakfı (AÇEV) gibi sivil toplum kuruluşları ile işbirliği yapılarak, çok daha fazla kişiye ulaşılması sağlanabilir. Okul öncesi eğitimden lise eğitim kurumlarına kadar tüm kademelerde çocuklara sağlıklı beslenme ve fiziksel aktivitelerin önemi hakkında bilinçlendirme etkinlikleri yapılabilir. Bu araştırma çok daha fazla sayıda anne ve babaların katılımıyla tekrarlanabilir ve araştırma sonuçları sağlık alanında çalışan uzmanlarla paylaşılarak kolektif bilinçlendirme etkinlikleri düzenlenebilir.

KAYNAKÇA

- Akalın, S. ve İrkin, R. (2018). Ebeveynlerin tutum ve davranışlarının çocukluk çağı obezitesi ile ilişkisi. *İzmir Democracy University Health Sciences Journal*, 1(3), 49-62.
- Aktaş Üstün, N. ve Karaali, E. (2021). Spor yapan ve yapmayan çocuğa sahip ebeveynlerin çocukları ile iletişimlerinin incelenmesi [An analysis of parents communication with their children doing sports or not], *Spor Eğitim Dergisi*, 5(1), 63-70.
- Akyol, A., Bilgiç, P. ve Ersoy, G. (2008). Fiziksel aktivite, beslenme ve sağlıklı yaşam. Ankara: Sağlık Bakanlığı Yayını, No: 729.
- Alpan, G. (2001). Sınıf içi iletişimde kendini gerçekleştirme, empati ve sinerji. *Mesleki Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(5), 23-30.
- Alpcan, A. ve Arıkan Durmaz, Ş. (2015). Çağımızın dev sorunu: çocukluk çağı obezitesi, *Turkish Journal of Clinics and Laboratory*, 6(1), 30-38. <https://doi.org/10.18663/tjcl.57112>
- Arabacı, N. ve Ömeroğlu, E. (2013). 48-72 Aylık çocuğa sahip anne-babaların çocukları ile iletişimlerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 30, 41-53.
- Arsalan, M. (2018). Beslenme alışkanlıkları ve fiziksel aktivite düzeylerinin analizi: Marmara Üniversitesi öğretim üyeleri üzerine bir çalışma [Analysis of eating habits and physical activity levels: A study on Marmara University faculty academicians], *Dicle Tıp Dergisi*, 59-69. <https://doi.org/10.5798/dicletip.407246>
- Ateş, B. ve Sağar, M. E. (2022). The predictive role of psychological flexibility, self-efficacy and communi, and communication

skills on life satisfaction in teacher candidates [The predictive role of psychological flexibility, self-efficacy, cation skills on life satisfaction in teacher candidates], *Cumhuriyet International Journal of Education*, 11(1), 219-227. <https://doi.org/10.30703/cije.1007362>

- Aydın, G., Akay, D. ve İbiş, E. (2017). 3-7 yaş çocuğa sahip annelerin beslenmeyle ilgili davranışlarının incelenmesi [Investigation of behaviors of mothers with 3-7 ages children related to nutrition]. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 683-700. <https://doi.org/10.24315/trkefd.307013>
- Babaoğlu, K. ve Hatun, S. (2002). Çocukluk çağında obezite. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 11(1), 8-10.
- Block, J.H. (1984). *Sex role identity and role development*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Booth, A.T., Macdonald, J.A. ve Youssef, G.J. (2018). Contextual stress and maternal sensitivity: A meta-analytic review of stress associations with the Maternal Behavior Q-Sort in observational studies. *Developmental Review*, 48, 145-177. <https://doi.org/10.1016/j.dr.2018.02.002>
- Braet, C., Mervielde, I., ve Vandereycken, W. (1997). Psychological aspects of childhood obesity: A controlled study in a clinical and nonclinical sample. *Journal of Pediatric Psychology*, 22(1), 59-71. <https://doi.org/10.1093/jpepsy/22.1.59>
- Cabral, S., Soares, L., ve Faria, A. L. (2023). Obesity in childhood and adolescence: A review, *Biomedical Journal of Scientific & Technical Research*, 51(3), 42704-42709.
- Camberis, A. L., McMahon, C. A., Gibson, F. L., ve Boivin, J. (2016). Maternal age, psychological maturity, parenting cognitions, and mother-infant interaction. *Infancy*, 21(4), 396-422. <https://doi.org/10.1111/infa.12116>
- Chang, H. H. ve Nayga Jr, R. M. (2010). Childhood obesity and unhappiness: The influence of soft drinks and fast food consumption, *Journal of Happiness Studies*, 11(3), 261-275. <https://doi.org/10.1007/s10902.009.9139-4>
- Chaplin, T. M. ve Aldao, A. (2013). Gender differences in emotion expression in children: A meta-analytic review. *Psychological Bulletin*, 139(4), 735-765. <https://doi.org/10.1037/a0030737>
- Clore, G. L., Schwarz, N. ve Conway, M. (2014). Affective causes and consequences of social information processing, R.S. Wyer and T. K. Srull (Eds.), *Handbook of Social Cognition: Applications* (pp. 323-418). Lawrence Erlbaum Psychology Press.
- Connell, C. M.ve Prinz, R. J. (2002). The impact of childcare and parent child interactions on school readiness and social skills development for low-income African American children. *Journal of School Psychology*, 40(2), 177-193. [https://doi.org/10.1016/S00224405\(02\)00090-0](https://doi.org/10.1016/S00224405(02)00090-0)
- Cuartas, J. (2022). The effect of maternal education on parenting and early childhood development: An instrumental variables approach. *Journal of Family Psychology*, 36(2), 280-290. <https://doi.org/10.1037/fam0000886>
- Çağdaş, A. (2003). *Anne-baba-çocuk iletişimi* (2. Baskı), Konya: Eğitim Kitabevi Yayınları.
- Çetintaş, Z. (2019). *Okul öncesi kurumuna devam eden 4-6 yaş çocukların anne-babalarının iletişim becerilerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi (Bursa İl Örneği)*, [Yüksek Lisans Tezi], Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Deleş, B. (2019). Çocukluk çağı obezitesi. *Hacettepe University Faculty of Health Sciences Journal*, 6(1), 17-31. <https://doi.org/10.21020/hsbf.483107>
- Ekici, E., İkişık, H. ve Doğan, R. (2023). İlköğretim çağındaki çocukların aile beslenme ve fizik aktivite çevresinin incelenmesi [Investigation of family nutrition and physical activity environment of primary school children], *Milli Eğitim Dergisi*, 52(239), 2281-2302. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.1141924>
- Ersoy Quadir, S. ve Temiz, G. (2017). Öğretmenlerin ve ebeveynlerin okul öncesi çağı çocuklarla çevre dostu uygulamalarının incelenmesi [An investigation about teachers' and parents' ecofriendly practices with pre-school children], *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 52, (2), 71-89. <https://hdl.handle.net/20.500.12452/2044>
- Ertürk, C. K., Doğan, Ö. F., Yıldırım, B., Köroğlu, A. Y., Demirel, Ö., Çoban, Ç. ve Derin, D. Ö. (2019). 3-6 yaş grubu çocukların beslenme alışkanlıkları üzerine bir araştırma. *International Social Sciences Studies Journal*, 5(52), 7240-7248. <https://doi.org/10.26449/sssj.1977>
- Fisher, J. O., Mitchell, D. C., Smiciklas-Wright, H. ve Birch, L. L. (2001). Maternal milk consumption predicts the tradeoff between milk and soft drinks in young girls' diets, *The Journal of Nutrition*, 131(2), 246-250.
- Gökçe, H., Keçeci, K. ve Yıldız, A. (2019). Ailelerin çocuklarını spora gönderme sebeplerinin belirlenmesi: Pilot çalışma [Reasons of parents why children participate to sports: A pilot study], *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 14(2), 356-366. <https://doi.org/10.33459/cbubesbd.647001>
- Gözün Kahraman, Ö., Özyürek, A. ve Arabacı, N. (2023). Okul öncesi dönem çocuklarının mizaç özellikleri ve anne-çocuk iletişimi arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 25(2), 438-455.

- Greenspan, S. I. ve Salmon, J. (1998). *Meydan okuyan çocuk*, İ. Ersevimi (Çev.), İstanbul: Özgür Yayınları.
- Gürsoy, F. ve Yıldız Bıçakçı, M. (2007a). An investigation of self-image and agressiveness in children, *The Social Sciences*, 2(4), 419-424. <https://doi.org/sscience.2007.419.424>
- Gürsoy, F. ve Yıldız Bıçakçı, M. (2007b). A comparison of parental attitude perceptions in children of working and nonworking mothers, *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 35(5), 2007, 693-706. <https://doi.org/10.2224/sbp.2007.35.5.693>
- Güven, Ö. ve Öncü, E. (2006). Beden eğitimi ve spora katılımda aile faktörü [Family factor in physical education and sports], *Aile ve Toplum Dergisi*, 3(10), 81-90.
- Harmandar Ergül, D. ve Işıkoğlu, N. (2022). 4-6 yaş çocuğu olan ailelerde akşam yemeği sırasında ebeveyn-çocuk etkileşimi ve teknoloji kullanımı [Parent-child interactions and use of technology during dinnertime in families with children aged 4-6], *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 54, 1137-1157. <https://doi.org/10.53444/deubefd.1125840>
- İnal, S., ve Canbulat, N. (2013). Çocukluk çağı obezitesine genel bakış. *Güncel Pediatri*, 11(1), 27-30. <https://doi.org/10.4274/Jcp.11.05>
- Kahraman, S. (2016). *Ebeveynin üstün yetenekli çocuğuyla iletişimini geliştirmeye yönelik psikoeğitim programının eğitiminin incelenmesi*, [Doktora Tezi], İstanbul Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Karasar, N. (2023). *Bilimsel irade algı çerçevesi ile bilimsel araştırma yöntemleri: Kavramlar, ilkeler, teknikler*, (2. Yazım, 38. Basım), Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kılıç, S. (2013). Örneklem yöntemleri. *Journal of Mood Disorders*, 3(1), 44-6. <https://doi.org/10.5455/jmood.201.303.25011730>
- Kızıltan, G. ve Oral, E.A. (2024). Okul öncesi çocukların beslenme davranışlarına ebeveynlerin ve aile büyüklerinin etkisi [The effect of parents and grandparents on preschool children's nutritional behaviors], *Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 17(1), 66-74. <https://doi.org/10.26559/mersinsbd.1303188>
- Knapp, M. L. ve Vangelisti, A. L. (2005). *Interpersonal Communication and Humanrelationships* (5th Edt.), Pearson Education, Inc.
- Koç, F. (2025). Yeme davranışının belirleyicileri: Aile odaklı bir inceleme. *Anthropology*, (50), 101-117. <https://doi.org/10.33613/antropolojidergisi.1643928>
- Kokka, I., Mourikis, I., ve Bacopoulou, F. (2023). Psychiatric Disorders and Obesity in Childhood and Adolescence—A Systematic Review of Cross-Sectional Studies, *Children Journal*, 10(2), 285. <https://doi.org/10.3390/children10020285>
- Koşkulu, S., Küntay, A.C. ve Uzundağ, B.A. (2021). Maternal behaviors mediate the relationship between socioeconomic status and joint attention. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 75, 1-10. <https://doi.org/10.1016/j.appdev.2021.101291>
- Koyuncuoğlu Güngör, N. (2014). Overweight and obesity in children and adolescents. *Journal of Clinical Research in Pediatric Endocrinology*, 6(3), 129-143.
- Koroğlu, S. (2009). *Okul öncesi dönem 4-6 yaş arası çocuklarda aileden kaynaklanan beslenme bozukluklarının incelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi] Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Küçükkömürler, S. (2021). *Beslenme ve sağlık* (4. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Küçük-Yetgin, M., Ray, S., Mooradian, E.A., Çelik-Kayapınar, F., ve Frey, G.C. (2022). Amerikalı ve Türk çocukların fiziksel aktivite ve beslenme davranışlarının kültürler arası analizi. *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 68-82. <https://doi.org/10.25307/jssr.1050577>
- Kvaavik, E., Andersen, L. F. ve Klepp, K. I. (2005). The stability of soft drinks intake from adolescence to adult age and the association between long-term consumption of soft drinks and lifestyle factors and body weight, *Public Health Nutrition Journal*, 8(02), 149-157. <https://doi.org/10.1079/phn2004669>
- Lado, W. ve Hart, C.H. (2002). Sequences in the development of competent play with peers: Social and social pretend play. *Developmental Psychology*, 69(5), 31-38. <https://doi.org/10.1037/0012-1649.28.5.961>
- Mutlu Albayrak, H., ve Selver Ekliloğlu, B. (2016). Common obesity syndromes in childhood, *The Journal of Current Pediatrics*, 14(2), 82-87. <https://doi.org/10.4274/jcp.85547>
- Muslu, M. (2023). Öğrencilerde akademik başarının artırılmasında masanın dört ayağı; Beslenme, uyku, fiziksel aktivite ve sosyal yaşam [Four legs of the table in increasing academic success in students; nutrition, sleep, physical activity and social life], *Current Perspectives on Health Sciences*, 4(1), 17-25. <https://doi.org/10.58208/cphs.1278760>
- Onay, T., Beyazıt, U., Uçar, A. ve Bütün Ayhan, A. (2024). Obesity in childhood: associations with parental neglect, nutritional habits, and obesity awareness. *Frontiers Nutrition*, 11:1430418. <https://doi.org/10.3389/fnut.2024.143.0418>

- Orhan, R. (2019). Çocuk gelişiminde fiziksel aktivite ve sporun önemi [The importance of physical activity and sports in child development], *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi (KÜSBD)*, 9(1), 157-176.
- Ömeroğlu, E. ve Ulutaş, İ. (2007). *Çocuk ve ergen gelişimi*. Ankara: Morpa Kültür Yayınları.
- Önal, S., Özdemir, A., Meşe, C. ve Koca Özer, B. (2016). Okulöncesi dönem çocuklarda malnütrisyon ve obezite prevalansının değerlendirilmesi: Ankara örneği, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 56(1), 210-225. https://doi.org/10.1501/Dtcfder_000.000.1471
- Özdamar, K. (2004). Paket Programlar İle İstatistiksel Veri Analizi 1, Eskişehir: Kaan Kitabevi.
- Özdemir, Ş., Terzi, Ö. ve Dünder, C. (2021). The family nutrition and physical activity (FNPA) screening tool: psychometric characteristics, reliability, and validity in the Turkish population. *Journal of Public Health*, 30, 2525-2531. <https://doi.org/10.1007/s10389-021-01540-y>
- Sember, V., Jurak, G., Kovač, M., Morrison, S.A. ve Starc, G. (2020). Children's physical activity, academic performance, and cognitive functioning: A systematic review and meta-analysis, *Frontiers in Public Health*, 8, 307, 1-17. <https://doi.org/10.3389/fpubh.2020.00307>
- Sezer, T., Yılmaz, E. ve Koçyiğit, S. (2015). 5-6 Yaş grubu çocukların oyun becerileri ile aile – çocuk iletişimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(2), 185-204.
- Stewart, L. P., Cooper, P. J., Stewart, A. D. ve Friedley, S. A. (2003). *Communication and gender* (4th Edt), USA: Pearson Allynand Bacon.
- Şahin, S., Şahin, E. S., Öz, N. S., Ülker Atav, P. ve Kıvanç, R. (2019). Pediatrik yeme veya yutma bozukluğu ve beslenme alışkanlığında aile rolünün etkisinin meta-analiz yöntemiyle incelenmesi [A meta-analysis of the effect of family role in paediatric eating or swallowing disorder and nutrition habits], *Hacettepe University Faculty of Health Sciences Journal*, 6(2), 200-214. <https://doi.org/10.21020/husbfd.529292>
- Şeker, M. (2015). Quality of life index: A case study of Istanbul, *EKOIST Journal of Econometrics and Statistics*, 23, 1-15.
- Telli, F. B. ve Bartan, M. (2024). Okul öncesi dönem çocukların dinleme becerileri ile duygu düzenleme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 22(3), 2361-2379. <https://doi.org/10.37217/tebd.1462658>
- T.C. Sağlık Bakanlığı, Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü. (2022). *Türkiye çocukluk çağı obezite araştırması (COSI-TUR 2022)*. https://hsgm.saglik.gov.tr/depo/birimler/saglikli-beslenme-ve-hareketli-hayat-db/Dokumanlar/Kitaplar/Turkiye_Cocukluk_Cagi_Obezite_Arastirmasi_2022.pdf (Temmuz, 2025 tarihinde erişilmiştir.)
- TMSS (2020) – *Türkiye meslek sınıflama sistemi kitapçığı*. <https://immib.org.tr/download/9fbcedd957fd4c408b0dd4a000887da2/TMSS%20K%C4%B0TAP%C3%87IK.pdf> adresinden erişilmiştir.
- Tomson, L., Cuddihy, T., Davidson, M. ve Pangrazi, R. (2007). Physical activity behaviour in children and the measurement of physical activity, N. A. Andrew P. Hills (Edt.), *Children, Obesity and Exercise* (s. 113-130). London: Routledge.
- Tunçeli, H. İ. ve Zembat, R. (2017). Erken çocukluk döneminde gelişimin değerlendirilmesi ve önemi [The importance and assessment of early childhood development], *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 1-12.
- Tuz Yılmaz, C. ve Özçakır, A. (2022). Pediatrik obezite ile ilişkili genetik sendromlar, M. Erol ve D. Kafadar (Edt.), *Birinci Basamak Yaklaşımıyla Pediatrik Obezitenin Multidisipliner Yönetimi* (ss.24-28), Ankara: Türkiye Klinikleri Tıp Bilimleri Dergisi.
- Uğuz, M. A. ve Bodur, S. (2007). Konya il merkezindeki ergenlik öncesi ve ergen çocuklarda aşırı ağırlık ve şişmanlık durumunun demografik özelliklerle ilişkisi. *Genel Tıp Dergisi*, 17(1), 1-7.
- UNICEF (2023). *Erken çocukluk gelişiminin desteklenmesi*. https://www.unicefturk.org/yazi/Erken-Cocukluk_Gelisiminin-Desteklenmesi (Aralık, 2023 tarihinde kaynağa erişilmiştir).
- Utaş Akhan, L. ve Batmaz, M. (2011). 0-6 yaş grubu çocuğu olan çalışan annelerin çocuk bakımı ile ilgili karşılaştıkları sorunların ve sorun çözme yaklaşımlarının incelenmesi, [0-6 Age group of child care related to the problems faced by mothers who have children of employees and the study of problem solving approaches], *Florence Nightingale Journal of Nursing*, 19(3), 161-167.
- Verzeletti, C., Maes, L., Santinello, M., ve Vereecken, C. A. (2010). Soft drink consumption in adolescence: associations with food-related lifestyles and family rules in Belgium Flanders and the Veneto Region of Italy. *The European Journal of Public Health*, 20(3), 312-317.
- World Health Organization. (2025). *Obesity and overweight fact sheet*. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/obesity-and-overweight> (Temmuz, 2025 tarihinde kaynağa erişilmiştir.)
- Yılmaz, E. E. (2013). *Adana il merkezindeki lise öğrencilerinin beslenme ve fiziksel aktivite alışkanlıklarının değerlendirilmesi*,

[Uzmanlık Tezi] Çukurova Üniversitesi, Tıp Fakültesi.

- Yılmazbaş, P., ve Gökçay, G. (2018). Çocukluk Çağı Obezitesi ve Önlenmesi, *Çocuk Dergisi*, 18(3), 103-112. <https://doi.org/10.5222/j.child.2018.59389>
- Yönel, A. (2021). 3-6 yaş arası çocuğa sahip ebeveynlerin, öz-yeterlikleri, tükenmişlikleri ve çocuklarıyla olan iletişimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi [Doktora Tezi] Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yüksel, M. (2019). Ailenin spora katılımı ile çocuklarının elit spora yönelmesi arasındaki ilişki [The relationship between the family's participation in sports and the orientation of their children to elite sports], *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 9(2), 319-326.

Examining the Relationship Between Nutrition and Physical Activity of Mothers with 6-Year-Old Children and Parent-Child Communication

Cansu KÖKEN^{ID}, Kübra EREN^{ID}

Introduction and purpose

Nutrition is one of the most fundamental requirements for a healthy life, beginning from the moment a child is conceived in the womb. Following the newborn examination immediately after birth, the primary priority is to ensure the infant receives adequate and balanced nutrition. Adequate and balanced nutrition can be defined as the conscious intake of nutrients, with an understanding of the quantity and timing necessary for individuals to sustain their daily activities, growth, and development (Arslan, 2018). Individuals who receive adequate and balanced nutrition require a healthy physical structure, effective communication skills with their parents or caregivers, a secure family environment, and early learning opportunities to reach their full potential (UNICEF, 2023).

In Turkey, the Childhood Obesity Survey of Turkey (COSI-TUR), conducted in 2022, reported that 9.9% of children aged 6 to 10 years were obese, and 12.5% were overweight (Ministry of Health, 2022). Due to the rapid development of children in all areas during early childhood, it is important to establish regular eating habits during this period to promote healthier lives in the future (Tunçeli & Zembat, 2017; Ertürk et al., 2019). Physical activity at sufficient levels and durations positively affects the skeletal and cardiovascular systems, metabolic function, and psychosocial development (Sember et al., 2020). Conversely, it is very difficult for individuals who become accustomed to a sedentary lifestyle with poor eating habits at an early age to change these behaviours later in life. The increasing prevalence of unhealthy nutrition and sedentary lifestyles worldwide can lead to numerous physical and mental health problems (Akyol, Bilgiç, & Ersoy, 2008). Among these, obesity is the most prominent. Childhood obesity has become one of the major health challenges of our time (Akalin & İrkin, 2018).

Methodology

In this study, a relational survey model was employed to examine the effect of nutrition and physical activity of mothers with six-year-old children on parent-child communication. A stratified sampling method was used to select the study group. Accordingly, Şeker (2015) divided the Istanbul Life Index into 44 indicators, including demographic information, education levels, economic conditions, health, social life and environment, and human and social capital indicators. Based on these indicators, Istanbul was divided into districts according to lower, middle, and upper life index categories. A total of 140 mothers with six-year-old children living in districts representing these indices were reached by obtaining permission from preschool education institutions, and the study was explained to them. To classify the occupations of the mothers, the Turkish Occupational Classification System Booklet – TMSS (2020), prepared by the Vocational Qualifications Authority, was used. Occupations were categorised using the following group names: professional occupations (such as engineers, teachers, doctors); auxiliary occupational groups (such as technicians, logistics personnel, civil servants); office services (such as bankers, accountants, insurers); and service and sales occupations (such as cooks, hairdressers, watchmen).

Three data collection tools were used in the study: the “Personal Information Form”, which includes demographic information about mothers with six-year-old children and was developed by the researchers; the “Family Nutrition and Physical Activity Scale”, adapted into Turkish by Özdemir, Terzi, and Dündar (2021); and the “Parent’s Communication with Child Scale”, developed by Kahraman (2016).

Results, conclusion and suggestions

The research findings revealed a significant difference in favour of girls in the sub-dimension of openness to sharing on the Parent’s Communication with Child (PCFC) Scale, according to the children’s gender. This may be attributed to mothers seeking greater emotional closeness and sharing with children of the same gender. A significant difference was also found in favour of mothers aged 26–30 years in the sensitivity sub-dimension of the PCFC Scale, according to maternal age. However, a review of the literature indicates, contrary to our findings, that older mothers tend to exhibit higher sensitivity. Furthermore, a significant difference was observed in favour of mothers who had completed primary education in the sub-dimensions of openness to sharing and unhindered listening, based on maternal educational level in the PCFC Scale. Regarding occupational groups, mothers employed in the service and sales sectors scored significantly higher in the sensitivity sub-dimension of the PCFC Scale. This may be related to differences in working hours. Additionally, a significant difference was found in favour of those with a higher life index in the sensitivity sub-dimension of the PCFC Scale. The life index encompasses the opportunities accessible to individuals, including health, transportation, social life, education, and economic conditions (Şeker, 2015). A higher life index can provide a more spacious environment, characterised by easy access to services such as health and education, proximity to social environments, and greater availability of various resources. It can be inferred that mothers living in such environments may be more attentive to their children, better able to recognise and respond to their emotional needs, and thus demonstrate greater sensitivity. Finally, a significant positive correlation was found between scores on the Family Nutrition and Physical Activity (FNPA) Scale and those on the PCFC Scale. This suggests that healthier parental nutrition and physical activity are associated with more effective communication with their children. Accordingly, the study’s results imply that prioritising healthy nutrition and physical activity may promote healthier parent-child communication. It is recommended that preschool education institutions organise seminars or discussions emphasising the importance of nutrition and physical activity for parents. Moreover, collaboration with non-governmental organisations such as UNICEF and the Mother and Child Education Foundation (AÇEV) could help raise parental awareness and extend outreach on this issue.

Araştırmanın Etik İzni

Yapılan bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. Bu çalışma için İstanbul Kent Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu’nun 21.02.2024 tarihli, 2024-02 sayılı toplantısında görüşülerek, E-10420511.050.30707 sayılı karar ile etik kurul izni alınmıştır.

Araştırmacıların Katkı Oranı

Yapılan bu çalışmada Dr. Öğr. Üyesi Cansu KÖKEN’in %75; Kübra EREN’in %25 katkı oranı bulunmaktadır.

Çatışma Beyanı

Araştırmayı gerçekleştiren yazarlar arasında çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Bu makaleye atıf yapmak için / To cite this article:

Köken, C. & Eren, K. (2025). 6 Yaş çocuğu olan annelerin beslenme ve fiziksel aktiviteleri ile ebeveyn-çocuk iletişimi arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Temel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5 (2): 223-242. doi: 10.55008/te-ad.1761378